

van **ELTEN**
1285-1479

Tysk släkt från staden Elten i Rhenlandet. Till Visby kom den sannolikt från staden Rheine i Münsterland, där en Ludolf van Elten 1371 var borgare och vilken detta år till Lübeckborgaren Herman Winsen och Johannes Brinke betalade ut vad han hade i förvaring av den avlidne Stockholmborgaren Ludolf van Eltens kvarlåtenskap¹. Det är oklart vilka band denna Elten-släkt hade med den Gerlak Elten som 1358 betalade fastighetsavgift i Reval² och den Bertold Elten som 1379 handlade på samma stad³. Möjligen var Elisabet (tabell 8) gift med Gerlak.

Att det var till Visby, och inte Stockholm, som släkten först inkom indikeras av de ovanligt intima förbindelserna med olika Visbysläkter.

Tabell 1

LUDOLF: Borgare i Rheine(?) omkring 1245-1275. Son:

JOHANNES: Född i Rheine(?) omkring 1255. Inflyttad till Visby (? eller möjligen Stockholm) ca 1285 och borgare där omkring 1285-1315. Barn(?):

Johannes: Tabell 2.

Ludolf: Tabell 10.

Godske/Gotfrid: Tabell 15.

Tabell 2

JOHANNES: Son till Johannes, tabell 1. Född i Visby(?) omkring 1285. Borgare i Stockholm 1324 och 1326⁴. Barn:

(?)**Johannes:** Död som barn?

Engelbert: Tabell 3.

Ludolf: Tabell 6.

Elisabet: Tabell 7.

Dotter: oo(?) Albert *Hundebeke*.

Tabell 3

ENGELBERT: Son till Johannes, tabell 2. Rådman i Stockholm 1366, då han erhöll handelslejd i Reval⁵. Han levde ännu 1374⁶. Son:

JOHANNES: Född i Stockholm omkring 1350. Inflyttad till Visby omkring 1380. Rådman där och kyrkvård vid Vårfrukyrkan 1398, församlingens ombud i tvisten mellan Winand *Swarte* och Jacob *Haverbrot* (KHK Bulla 1398 20/12). Barn:

Johan/Johannes: Född i Visby omkring 1380. Tysk rådman i Visby 1426, då han på broderns begäran hos Stockholmsborgaren Werner Gesth låtit kvarhålla varor (Stockholms stadsarkiv pergbr 1426 26/9). 1427 28/6 sigillvittne (VDB 1427 28/6, Lreg). 1443 var han i Lübeck som sändebud för Erik av Pommern (HR 2:III 15, 26, 28, UBL VIII 177). Borgmästare 1447, hansedagssändebud i Lübeck (HR 2:III 288). 1449 sändebud för tyska orden till kung Karl Knutsson (Bidrag III 2). Sigill: "SIGILLUM IOHANNES VAN ELTEN" (Personsigill 1405, AGW III fol 1173).

Engelbert: Tabell 4.

Tabell 4

ENGELBERT: Son till Johannes, tabell 3. Född i Visby omkring 1385. Borgare i Visby 1422, då han var ombud för en Danzigborgare hos hertig Filip av Burgund¹⁴. 1426 i Stockholm för att hämta kvarhållna varor

hos borgaren där, Werner Gesth⁸. 1431 beklagade sig Danzig hos Visbyrådet för att han tagit frakt på sitt skepp, vilken egentligen skulle ha gått på ett annat¹⁵. Sigill: "S[IGILLUM] E[N]GELBRECKT VAN ELTE[N]"¹⁶. oo Gese *Munter*. Barn:

Hans: Tabell 5.

Herman: Född i Visby omkring 1425. 1447 skrevs han in vid universitetet i Rostock¹⁷, där han blev bacchalarius 1449¹⁸.

Engelbert: Född i Visby omkring 1425. Avled som barn och begravdes i S:t Pers kyrka¹⁹.

Kerstin: Född i Visby omkring 1420. 1479 22/4 utfärdade hon som änka ett gåvobrev till franciskanerna¹⁶. oo Johannes *Smeding*.

Tabell 5

HANS: Son till Engelbert, tabell 4. Född i Visby omkring 1415. Borgare i Visby omkring 1440-1475. Med största sannolikhet tysk rådman omkring 1465-1475. Känd enligt sin sigillstamp från 1400-talets mitt, vilken återfunnits i Kalmar. Text: *SIGILL HANS VAN ELTEN* (Personsigill 1440, Statens historiska museum inventarie nr 1304:1835:82). oo(?) N *Sonnenweder*. Barn:

Johan: Född i Visby omkring 1445. 1504 4/5 hövitsman hos den svenske riksföreståndaren Svante Nilsson Sture (sjöbladsätten)²⁰. Hans efter fadern ärvda sigill från 1500-talets mitt, funnet i Kalmar^{19a}.

Tabell 6

LUDOLF: Son till Johannes, tabell 2. Borgare i Stockholm(? från Sverige) 1374²¹. Barn(?):

Johannes: Dog i Dordrecht före 1393²². Kusine till Detmar (tabell 9).

Tabell 7

ELISABET: Dotter till Johannes, tabell 2. Född i Stockholm omkring 1320. oo ? Gerlak Elten i Dorpat(?). Barn:

Detmar: Tabell 8.

(?)**Johannes:** Född ca 1345.

Berhard: I Reval 1374-1375²³. 1393 rådman i Dorpat²².

(?)**Bernhard:** Handlade 1383 på Reval²⁴.

Tabell 8

DETMAR: Son till N Johansdotter, tabell 7. Rådman i Reval 1378-1415²⁵. Barn:

Hans: Tabell 9.

Berend: Borgare i Reval 1420²⁶.

Tabell 9

HANS: Son till Detmar, tabell 8. Borgare i Reval 1420-1433²⁷. Barn:

Elske: I Reval 1438²⁸.

Tabell 10

LUDOLF: Son till Johannes, tabell 1. Född i Visby(?) omkring 1290. Borgare i Visby ca 1315-1350. Barn:

Ludeke: Tabell 11.

Herman: Tabell 12.

Johannes: Tabell 13.

Albert: Född i Visby omkring 1330. Visbyköpman 1368 då han förde gods mellan Reval och Lübeck, för vilket han betalat tull i förstnämnda stad²⁹. Samma år förde han salt för 16 ½ mark lübskt i motsatt riktning³⁰. 1369 förde han salt för 120 mark mellan Lübeck och Visby³¹ och 1378 förde han varor till/från Reval värda 375 mark³².

Tabell 11

LUDEKE: Son till Ludolf, tabell 10. Född i Visby omkring 1315. Utflyttad till Dorpat omkring 1345. Gotlandsdrittelnns ålderman i Brügge 1363 och 1367³³. 1368 Flandernhandlare³⁴. Död före 1377 21/9³⁵. Barn:

Ludeke: Handlade tidigast 1379 på Reval³⁶. Borgare i Dorpat, omtalad senast 1393³⁷.

Helmik: 1377 ombud för faderns arvingar i Lübeck³⁵. Handlande på Reval 1378-1384³⁸.

Tabell 12

HERMAN: Son till Ludolf, tabell 10. Född i Visby omkring 1320. Rådman där då han avled i pesten 1368 3/

9 och begravdes hos Visbyfranciskanerna (B 99 p 30, 67, 71a). Till dessa donerade han i sitt testamente 100 mark silver. oo(?) N, dotter till Jordan *Konink*. Barn:

Herman: Född i Visby omkring 1350. Köpman där då han 1379 förde varor till/från Reval⁴⁰.

Jordan: Tabell 13.

Tabell 13

JORDAN: Son till Herman, tabell 12. Född i Visby omkring 1355. Visbyköpman ännu 1381, då han förde gods mellan Visby och Lübeck, värt 180 pund grote⁴¹. Utflyttad till Reval, borgare där 1384-1415⁴². Barn:

Herman: Barn 1392⁴³. Borgare(?) i Reval 1406-1435⁴⁴. Han råkade uppenbarligen ut för förmögenhetsförfall, då staden Reval sistnämnda år fick skänka honom 2 gulden till hjälp med hushyrnan.

Jordan: Barn 1392⁴³.

Tabell 14

JOHANNES: Son till Ludolf, tabell 10. Född i Visby omkring 1325. Borgare och husägare i Visby 1371 då han vittnade inför rådet⁴⁵. 1378⁴⁶, 1379⁴⁷ och 1384⁴⁸ förde han varor till/från Reval för 112 pund respektive 52 pund grote respektive 142 pund grote. Han avled i pesten 1385 och begravdes hos Visbyfranciskanerna⁴⁹. Barn:

Johannes: Född i Visby omkring 1360. Avled med fadern i pesten 1385 och begravdes med denne⁴⁹.

Son: Född i Visby omkring 1365. Avled med fadern i pesten 1385 och begravdes med denne⁴⁹.

Giseltrud: Född i Visby omkring 1355. Hon avled i pesten 1385 och begravdes hos Visbyfranciskanerna⁵⁰. oo Henrik *Gildehus*.

(?)**Dotter:** Född i Visby omkring 1360. oo Cesar *Lenep*⁵¹.

(?)**Dotter:** Född i Visby omkring 1365. oo Johannes *Raven*⁵¹.

Tabell 15

GODEKE: Son till Johannes, tabell 1. Född i Visby omkring 1295. Utflyttad till Stockholm omkring 1325(?). Avliden före 1351⁵². oo(?) N *Dapper*. Barn:

Ludolf: Avliden 1371, då Ludeke Elten, borgare i Rheine, levererade kvarlåtenskap efter honom¹ (se inledningen). Troligen var han borgare i Stockholm.

Willeke: Tabell 16.

Johannes: Präst i Stockholm?

Henrik: Före 1393 hade han varit utstött ur "gillet" och åtminstone hustrun återfanns i Münster²². oo Konne N.

Egidius: 1358 ordensbroder (hos dominikanerna i Stockholm?)⁵³.

Dotter: 1351 gavs hon och systemen 100 mark löbukt för inträde i kloster i Lübeckborgaren Johannes Unnas testamente⁵⁴. 1358, då samme Unna upprättade ett nytt testamente bodde hon hos familjen *Dapper* på Gotland och gavs 10 mark penningar⁵³. Klosterplanerna var då tydligen avskrivna. Sannolikt gift med Mikael *Hund*.

Drudeke: 1351 gavs hon och systemen 100 mark löbukt för inträde i kloster i Lübeckborgaren Johannes Unnas testamente⁵⁴. Hon avled 1377 30/7 och begravdes vid S:t Hans' kyrka⁵⁵. oo före 1358(?) Markward *Vischbeke*.

Tabell 16

WILLEKE: Son till Godeke(?), tabell 15. 1353 29/6 erhöll han burskap i Lübeck⁵⁶. Senare återflyttad till Stockholm(?). Avliden före 1385, då sonen och systemen ärvde honom och hustrun. Barn(?):

Johannes: 1385 dekan vid S:t Andreas i Verden⁵⁷.

Bomärke tillhörigt Johan, Bomärke tillhörigt Engelbrekt, tabell 4,
under tabell 3, 1427. 1479 och Hans, tabell 5.

NOTER

1) NStB II 182:5. 2) PRS 4:VIII 528:66. 3) RevPzf II 397. 4) DS III ss 654, 700. 5) PRS 4:IV 39. 6) UBL IV 148 anm, UBL IV 233. 7) KHK Bulla 1398 20/12. 8) Stockholms stadsarkiv pergbr 1426 26/9. 9) VDB 1427 28/6, Lreg. 10) HR 2:III 15, 26, 28, UBL VIII 177.

11) HR 2:III 288. 12) Bidrag III 2. 13) Personsigill 1405, AGW III fol 1173. SLM IV 483. 14) HUB VI 419. 15) HUB VI 910. 16) Personsigill 1345, VDB 1479 23/4. 17) UnivRo I s 81. 18) UnivRo I s 87. 19) GG II 654. 19a) Personsigill 1440, Statens historiska muséum inventarie nr 1304:1835:82. 20) RA Sturearkivet nr 495. 21) UBL IV 233. 22) PRS V 253. 23) PRS 4:III s 78, ZESR 512, 538. 24) RevPzf II 1889. 25) Bunge s 55. 26) LECUB V 2449. 27) LECUB V 2449, DESR 1059. 28) DESR 1163. 29) HPZ 331. 30) HPZ 1104. 31) PzfB 1369 p 264. 32) RevPzf II 207. 33) HR I 201. 34) HPZ 174. 35) NStB II 380:8. 36) RevPzf II 375, 376, 676, 692, 1723. 37) LECUB III 1337, PRS 4:V 253. 38) RevPzf II 1014, 1030, 2547. 39) B 99 p 30, 67, 71a. 40) RevPzf II 745. 41) PzfB 1381. 42) DESR 54, 109, 337, 395, 755, PRS 4:V 232, PRS V 253. 43) PRS 4:V 232. 44) PRS 4:V 424, KämRev I 180. 45) DS X 71. 46) RevPzf II 363. 47) RevPzf II 743. 48) RevPzf II 2403. 49) B 99 p 67. 50) B 99 p 68, NStB III 1393 corporis christi (Koppe GF). 51) NStB III 1393 corporis christi (Koppe GF). 52) LBM II 426, 738. 53) LBM II 738. 54) LBM II 426. 55) GG II 531 56) Civilitates 1353:84. 57) NStB II 598:2.